

Geograafiaolümpiaadi juhend 2016/17 õppeaastaks

I Üldosa

1. Geograafiaolümpiaadi eesmärgid on:

- õpilastes huvi tekitamine ja süvendamine geograafia vastu, geograafia populariseerimine laiemalt;
- võimekate, geograafiast huvitatud õpilaste avastamine ja nende arengu toetamine selles valdkonnas;
- õpilastele võimaluse andmine geograafiaalaste teadmiste ja oskuste võrdlemiseks;
- geograafiateaduse uute arengusuundade ja uurimismeetodite ning vahendite tutvustamine;
- õpetajate erialase täiendamise stimuleerimine;
- kooligeograafia arendamine ning kaasajastamine.

2. Geograafiaolümpiaadil võivad osaleda Eesti üldhariduskoolide õpilased, kes pole samaaegselt ühegi kõrgkooli üliõpilased.

3. Geograafiaolümpiaad toimub kolmes voorus: kooli-, piirkonna- ja lõppvoor. Võisteldakse neljas vanuseastmes: 7. klassi õpilased, 8. klassi õpilased, 9. klassi õpilased ja 10.–12. klassi õpilased.

4. Geograafiaolümpiaadi piirkonna- ja lõppvooru ülesanded koostab TÜ geograafia osakonnas moodustatud žürii. Ülesanded on eesti ja vene keeles.

5. Olümpiaadi info ja tulemused avalikustatakse TÜ Teaduskooli olümpiaadide lehel teaduskool.ut.ee/olympiaadid ning Kooligeograafia kodulehel kooligeograafia.ut.ee.

II Koolivoor

1. Koolivoorust võivad osa võtta kõik soovijad.

2. Koolivoor viiakse läbi vastavalt väljakujunenud tavadele, soovitavalt novembri lõpus või detsembri algul.

3. Koolis moodustatud komisjon koostab koolivooru ülesanded, viib läbi olümpiaadi koolivooru ja kontrollib ning hindab tööd. Tulemuste põhjal saadab kool oma esindajad piirkonnavoору.

III Piirkonnavoор

1. Piirkonnavoор viiakse läbi maakondades ja suuremates linnades (Tallinn, Tartu, Narva, Pärnu) olümpiaadide kalendrisse märgitud kuupäeval 10. detsembril 2016. Geograafiaolümpiaadi tegemist varem või hiljem ei lubata, küll võivad õpilased mõjuvatel põhjustel lahendada ülesandeid samal kuupäeval ja kellaajal mõnes teises linnas või maakonnas. Sellest tuleb informeerida maakonna/linna olümpiaadikomisjoni.

Piirkonnavoор on soovitatav korraldada maakonna/linna mitmes koolis. Arvutiklassis võivad koos olla nii ühe vanuserühma kui ka kõigi vanuserühmade õpilased. Olümpiaadi test on vastamiseks avatud laupäeval kella 9-st 15-ni. Piirkondlik olümpiaadikomisjon otsustab, kus ja kuidas on olümpiaadi kõige mõistlikum läbi viia.

2. Piirkonnavoору korraldab selleks moodustatud vastava maakonna/linna olümpiaadikomisjon, kelle ülesanneteks on enne olümpiaadi:

- a) annab õpetajatele teada olümpiaadi toimumiskoha(d) ja kellaaja;

- b) kontrollib, kas maakonna-/linnavooru pääsenud õpilased on HITSA Moodle'i keskkonnas olümpiaadile registreerunud;
- c) edastab žüriile (Edgar Sepp, edgar.sepp@ut.ee) piirkonna olümpiaadikomisjoni liikmete kontaktid (nimi, e-mail, mobiiltelefon).

Olümpiaadikomisjoni ülesanded olümpiaadi toimumise päeval ja selle järgselt:

- d) teatab õpilastele žürii poolt edastatud märgusõna, millega saab olümpiaadi testi avada;
- e) hindab olümpiaadi vabavastuselised ülesanded ühtse punktisüsteemi alusel, lahendab nädala jooksul hindamise käigus tekkinud probleemid koos žüriiga;
- f) koostab 23. detsembriks 2016 tulemuste põhjal oma maakonna/linna iga vanuserühma pingerea. Edastab protokollid MS Exceli failina vastavalt etteantud vormile nii oma maakonna õpetajatele kui ka žüriile (Ülle Liiber, ulle.liiber@ut.ee).

Täpsemad juhised geograafiaolümpiaadi piirkonnavaoru korraldamise kohta leiate Kooligeograafia kodulehelt, kui liigute ülamenüüst → Olümpiaadid → Piirkonnavaor → Mis ja kuidas?

3. Piirkonnavaoru ülesannete temaatika kattub üldjoontes õppekava temaatikaga, kuid on siiski mõnevõrra laiem. Suurt tähelepanu pööratakse probleemide lahendamise, analüüsi, järelduste ja üldistuste tegemise oskustele. Kuna geograafia integreerub paljude õppeainetega, siis eeldatakse ülesannete lahendamisel baasteadmisi ajaloost, matemaatikast, füüsikast, keemiast ja teistest ainetest. Olümpiaadil on alati ülesandeid, milles kontrollitakse kursisolekut geograafiat puudutavate kohalike- ja maailma sündmustega.

4. Õpilased täidavad ülesanded Moodle'i keskkonnas, kus vastamiseks on aega 2,5 tundi. Gümnaasiumi ja 9. klassi õpilastel on vastamine jagatud kahte eraldi ossa. Esimeses osas ei ole interneti kasutamine lubatud ja teises osas tuleb küsimustele vastamiseks kasutada usaldusväärseid internetiallikaid ja -portaale. 7. ja 8. klassi õpilastel tuleb ülesannetele vastamisel kasutada Uue maailma atlase või Eesti atlase abi ja interneti kasutamine on neil keelatud.

5. Õpilastel tuleb ennast ise Moodle'i kasutajaks registreerida. Selleks tuleb minna moodle.hitsa.ee lehele ja leida paremal "Sisene" aknas viide *Loo uus konto* ja edasi järgida juhiseid. Kui õpilasel on Moodle'i kasutajakonto juba olemas, siis ei pea ta seda uuesti tegema ja piisab olümpiaadi piirkonnavaoru kursusele registreerimisest. Täpsemad juhised, kuidas registreeruda leiab Kooligeograafia lehelt kooligeograafia.ut.ee, kui liigute ülamenüüst *Olümpiaadid* → *Piirkonnavaor* → *Mis ja kuidas?* Kui õpilane ei ole ennast eelnevalt Moodle'sse registreerinud, siis ei ole tal võimalik piirkonnavaorust osa võtta. Lisainfot Moodle'i keskkonnas toimetamise kohta võib küsida Edgar Sepalt, edgar.sepp@ut.ee.

IV Lõppvoor

1. Geograafiaolümpiaadi lõppvoor toimub 5.–6. maini 2017 (koht täpsustatakse).

2. Lõppvooru kutsutakse 100 õpilast, nimekirja näeb TÜ Teaduskooli olümpiaadide veebilehelt teaduskool.ut.ee/olympiaadid ja Kooligeograafia kodulehelt kooligeograafia.ut.ee. Kui õpilane ei saa lõppvoorust osa võtta, siis palume sellest võimalikult kiiresti žürii esimehele (Ülle Liiber) teatada (tel: 7 375 817, ulle.liiber@ut.ee).

Geograafiaolümpiaadi lõppvooru pääsevad piirkonnavaoru läbimata samal õppeaastal loodusteaduste rahvusvahelisest olümpiaadist osa võtvad õpilased, kes peavad oma lõppvoorus osalemissoovist žüriid (Ülle Liiber, ulle.liiber@ut.ee) teavitama **23. detsembriks 2016**.

3. Geograafiaolümpiaadi lõppvoor koosneb kahest osast:

- a) **Arvutivoor**, mis jaguneb kaheks: esimese osa ülesannetele vastamisel ei tohi kasutada interneti abi ja teises osas tuleb ülesannetele vastuste leidmisel kasutada interneti abi.

Arvutivoorus on ka küsimusi ja ülesandeid selle maakonna/linna kohta, kus olümpiaadi lõppvoor toimub. 7. ja 8. klassi õpilastel on olümpiaadile vaja kaasa võtta Uus maailma atlas ning Eesti atlas.

- b) **Maastikuvõistluse** käigus tuleb teha mitmesuguseid praktilisi töid välitingimustes, näiteks:
- marsruudi läbimine suuremõõtkavalise orienteerumis- või põhikaardi abil,
 - mõõtkavade määramine,
 - maastiku, sh reljeefi silmamõõduline plaanistamine,
 - nõlva kalde, puu ja nõlva kõrguse määramine,
 - maastiku- või taimkatteüksuste eristamine,
 - profiili koostamine,
 - asimuudi määramine ja asimuudil liikumine,
 - maastikuelementide (pinnavormid, mullad, veekogud, taimekooslused jmt) kirjeldamine ning inimtegevuse mõju analüüsimine,
 - fotovaadete paigutamine tänapäevasele ja ajaloolisele kaardile,
 - ilmavaatlusvahendite kasutamine ja ilmaandmete analüüsimine,
 - Eestile omaste linnaruumi arenguetappide eristamine,
 - linnaosa funktsioonide või maakasutuse iseloomustamine.

Gümnaasiumiõpilastel on üheks maastikuülesande osaks planeerimisülesanne, kus eeldatakse erinevate mõjutegurite analüüsimist ning nende põhjal otsuste langetamist ja nende põhjendamist.

Gümnaasiumi- ja 9. klassi õpilastelt eeldatakse maastikuvõistluse ühes osas GPSi kasutamise oskust. GPS antakse õpilasele kontrollpunktis lõppvooru korraldajate poolt.

Maastikuülesannete lahendamiseks on vajalikud: kompass, kirjutusalus töö vormistamiseks, kirjutusvahendid sh värvipliiatsid, joonlaud, kalkulaator, käekell aja vaatamiseks, sest mobiiltelefonide kasutamine on keelatud.

Lõppvooru juhendis võib tulla väikeseid muudatusi, seega tuleb jälgida jooksvat infot.

5. Geograafiaolümpiaadi lõppvooru parimad selgitatakse kolme üksikala koondpunktisumma alusel.

6. Kõigile olümpiaadi lõppvooru kutsutud õpilastele on tagatud olümpiaadi toimumise ajal tasuta toitlustus ja põrandamajutus, milleks tuleb kaasa võtta magamiskott ja madrats. Sõidukulud ning õpilastega kaasasoleva täiskasvanu lähetuskulud korraldajate poolt ei kaeta.

V Rahvusvahelise geograafiaolümpiaadi võistkonna moodustamine

2017. aastal toimub 14. rahvusvaheline geograafiaolümpiaad Belgradis geolympiad.org. Eesti neljaliikmeline võistkond moodustatakse geograafiaolümpiaadi lõppvooru gümnaasiumiastme paremusjärjestuse alusel. Lisaks on rahvusvahelise olümpiaadi võistkonda pääsemise eelduseks hea inglise keele oskus. Eeldame võistkonna liikmetelt rahvusvaheliste ja kohalike tavade austamist ning programmist (sh kultuuriprogramm, postrid vms lisaülesanded) igakülgselt osavõttu.

Geograafiaolümpiaadi žürii:

Ülle Liiber, TÜ Ökoloogia ja Maateaduste Instituudi inimgeograafia lektor

Edgar Sepp, TÜ Ökoloogia ja Maateaduste Instituudi geoinformaatika spetsialist

Evelyn Uemaa, TÜ Ökoloogia ja Maateaduste Instituudi geoinformaatika teadur

Raivo Aunap, TÜ Ökoloogia ja Maateaduste Instituudi geoinformaatika dotsent

Taavi Pae, TÜ Ökoloogia ja Maateaduste Instituudi inimgeograafia teadur

Jaan Pärn, TÜ Ökoloogia ja Maateaduste Instituudi loodusgeograafia ja maastikuökoloogia teadur
Anu Printsman (kutsutud), TLÜ Humanitaarteaduste Instituudi Maastiku ja kultuuri keskuse
maastiku-uuringute teadur
Piret Pungas-Kohv (kutsutud), Eestimaa Looduse Fond keskkonnateadlikkuse spetsialist
Laura Altin (kutsutud), Positium LBS projektijuht

LISA Veebiportaalid

Google Earth

Google Maps

Eesti interaktiivne kaart kaart.delfi.ee ja kaart.postimees.ee/

Ilmateenistus (EMHI) – <http://www.emhi.ee>

Maa-ameti geoportaal – geoportaal.maaamet.ee

Järgnevatest portaalidest tuleb õpilastel osata otsida jooksvalt uuendatavaid andmeid, **statistikat** nii üksikute näitajate kui ka riikide kohta.

Eesti Statistika – stat.ee (jooksvad andmed, loendused, piirkondlik statistika)

The World Factbook – cia.gov/library/publications/the-world-factbook

Gümnaasiumiõpilastele lisaks:

Food and Agriculture Organization of the United Nations, FAO (FAOSTAT) – faostat.fao.org (statistika osa)

Population Reference Bureau, PRB – prb.org/Multimedia/Infographics.aspx